

PhDr. Marek Zeman

ICF

Mezinárodní klasifikace
funkčních schopností,
disability a zdraví

NÁVOD K POUŽITÍ

Úvod

Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (**ICF** - International Classification of Functioning, Disability and Health), je hodnocení, které vypracovala Světová zdravotnická organizace (WHO). Členské státy EU přijaly v květnu 2001 tuto klasifikaci jako **základní filozofii** a politiku **rehabilitace osob** se zdravotním postižením.

Česká republika se dočkala knižního vydání překladu této klasifikace **až v roce 2009** díky úsilí prof. Pfeiffera a doc. Švestkové z Kliniky rehabilitačního lékařství 1. LF UK a VFN v Praze.

Na rozdíl od stále používané Mezinárodní klasifikace nemocí (**ICD** – International Classification of Diseases), která kóduje chorobný stav člověka, popisuje ICF **situaci člověka** v řadě **okolností vztahujících** se k jeho aktuálnímu zdravotnímu stavu. Dvě osoby se stejnou nemocí (dle ICD) totiž mohou mít různý stupeň svých **funkčních schopností** (dle ICF). Jinými slovy – stejná diagnóza může mít pro různé lidi zcela odlišné následky (např. s ohledem na jejich momentální sociální situaci).

Cílem klasifikace ICF je dát k dispozici **jednotný** a standardizovaný popisný **nástroj** pro hodnocení komplexního stavu člověka. Klasifikace byla vyvinuta pro **zlepšení komunikace** mezi medicínskými obory, systémem sociálního zabezpečení, výzkumnými oblastmi sociální politiky a další širokou odbornou veřejností.

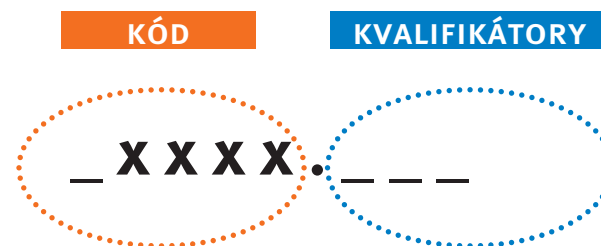
Způsob klasifikace

Jakýkoliv stav související se zdravím je možné definovat **uvedením** příslušného **kódu** ze čtyř následujících komponent člověka:

1. **Tělesné funkce (Body Functions)** – **b**
2. **Tělesné struktury (Body Structures)** – **s**
3. **Aktivity a participace (Activities and Participation)** – **d**
4. **Faktory prostředí (Environmental Factor)** – **e**

Kódy v jednotlivých komponentách mohou být **jednostupňové** (např. b7, s4, d5...), **dvoustupňové** (např. b710, s430, d540...) i **třístupňové** (např. b7102, s4301, d5403...) s ohledem na to, jak je možné být v daném případě konkrétní (viz dále).

Použití kteréhokoliv kódu klasifikace **musí být** dále **doprovázeno přidáním** jednoho až tří tzv. **kvalifikátorů**. Kvalifikátory určují **stupeň** zdraví, resp. **závažnost** problému (viz dále). Jsou uváděny jako jedno nebo více čísel **za tečkou** (nebo dělítkem) každého kódu.

V následujícím přehledu jsou uvedeny základní kódy jednotlivých komponent a způsob přiřazování jednotlivých kvalifikátorů.

Tento materiál vznikl za úplné finanční podpory Grantové agentury Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v roce 2009

Grafická úprava: Ing. Michael Ehrlich

1. Tělesné funkce –

b

Jsou to fyziologické funkce tělesných systémů, včetně psychických funkcí. Dělí se na osm základních **kapitol (b1-b8)**.

- b1:** Mentální funkce
- b2:** Senzorické funkce a bolest
- b3:** Funkce hlasu a řeči
- b4:** Funkce kardiovaskulární, hematologické, imunologické a respirační
- b5:** Funkce zažívací, metabolické a endokrinní
- b6:** Funkce urogenitální a reprodukční
- b7:** Funkce neuromuskulární a pohybové
- b8:** Funkce pokožky a jejích struktur

Každá kapitola obsahuje **konkrétnější definice** daných funkcí. Ty jsou reprezentovány přidáním dalších dvou čísel ke kódu základní kapitoly (v případě dvoustupňové klasifikace) nebo ještě dalšího čísla (v případě třístupňové klasifikace).

Např. v kapitole b7:

b710: Funkce kloubové hybnosti, **b720:** Funkce hybnosti kostí, **b730:** Funkce svalové síly, **b750:** Funkce motorického reflexu, ... a další (dvoustupňová klasifikace).

b7102: Funkce celkové hybnosti kloubů, **b7201:** Funkce hybnosti pánve, **b7305:** Funkce svalové síly trupu, ... a další (třístupňová klasifikace).

Přehled všech kódů dvoustupňové a třístupňové klasifikace je uveden v českém překladu ICF „*Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví*“, nebo v originále na webových stránkách WHO na adrese:

<http://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>

1. Kvalifikátory kapitol tělesných funkcí –

b

bxxxx.

Kvalifikátor rozsahu poruchy

bxxxx.0	žádná , zanedbatelná	0–4%
bxxxx.1	lehká , nepatrná	5–24%
bxxxx.2	střední , mírná, snesitelná	25–49%
bxxxx.3	těžká , vysoká, extrémní	50–95%
bxxxx.4	úplná , totální	96–100%
bxxxx.8	nespecifická	
bxxxx.9	nelze aplikovat	

Příklad:

b7201.**1** – funkce hybnosti pánve, **lehká** porucha

2. Tělesné struktury –

S

Jsou to anatomické části těla – orgány, končetiny a jejich součásti. Dělí se na osm základních **kapitol (s1-s8)**.

- s1:** Struktury nerovného systému
- s2:** Oko, ucho a související struktury
- s3:** Struktury vztahující se k hlasu a řeči
- s4:** Struktury kardiovaskulárního, imunologického a respiračního systému
- s5:** Struktury zažívacího, metabolického a endokrinního systému
- s6:** Struktury urogenitálního a reprodukčního systému
- s7:** Struktury související s pohybem
- s8:** Kůže a související struktury

Každá kapitola obsahuje **konkrétnější definice** daných struktur. Ty jsou reprezentovány přidáním dalších dvou čísel ke kódu základní kapitoly (v případě dvoustupňové klasifikace) nebo ještě dalšího čísla (v případě třístupňové klasifikace).

Např. v kapitole s4:

s410: Struktury kardiovaskulárního systému, **s420:** Struktury imunitního systému, **s430:** Struktury respiračního systému, ... a další (dvoustupňová klasifikace).

s4300: Struktura průdušnice, **s4301:** Struktura plic, ... a další (třístupňová klasifikace).

Přehled všech kódů dvoustupňové a třístupňové klasifikace je uveden v českém překladu ICF „*Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví*“, nebo v originále na webových stránkách WHO na adrese:

<http://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>

2. Kvalifikátory kapitol tělesných struktur –

S

SXXXX. _ _ _ _

první kvalifikátor (**rozsah** poruchy):

SXXXX.0	žádná , zanedbatelná	0–4%
SXXXX.1	lehká , nepatrná	5–24%
SXXXX.2	střední , mírná, snesitelná	25–49%
SXXXX.3	těžká , vysoká, extrémní	50–95%
SXXXX.4	úplná , totální	96–100%
SXXXX.8	nespecifická	
SXXXX.9	nelze aplikovat	

druhý kvalifikátor (**původ** poruchy):

SXXXX._0	žádná změna
SXXXX._1	úplná ztráta
SXXXX._2	částečná ztráta
SXXXX._3	přidatná část
SXXXX._4	nepřiměřený rozměr
SXXXX._5	porucha kontinuity
SXXXX._6	vybočená pozice
SXXXX._7	kvalitativní změny
SXXXX._8	nespecifická
SXXXX._9	nelze aplikovat

třetí kvalifikátor (**lokalizace** poruchy):

SXXXX._0	více než jedno místo
SXXXX._1	vpravo
SXXXX._2	vlevo
SXXXX._3	obě strany
SXXXX._4	frontálně
SXXXX._5	dorzálně
SXXXX._6	proximálně
SXXXX._7	distálně
SXXXX._8	nespecifická
SXXXX._9	nelze aplikovat

Příklad:

s4300.**172** – průdušnice, **lehká** porucha **kvalitativního původu** **vlevo**

3. Aktivity a participace – d

Aktivita je provádění úkonu nebo činu člověkem, participace je zapojení dané aktivity do životní, resp. společenské situace. Dělí se na devět základních **kapitol (d1-d9)**.

- d1: Učení a používání znalostí**
- d2: Obecné úkoly a požadavky**
- d3: Komunikace**
- d4: Mobilita**
- d5: Soběstačnost**
- d6: Život v domácnosti**
- d7: Mezilidská jednání a vztahy**
- d8: Hlavní oblasti života**
- d9: Komunita, sociální a občanský život**

Každá kapitola obsahuje **konkrétnější definice** daných aktivit a participací. Ty jsou reprezentovány přidáním dalších dvou čísel ke kódu základní kapitoly (v případě dvou-
stupňové klasifikace) nebo ještě dalšího čísla (v případě třístupňové klasifikace).

Např. v kapitole d5:

d510: Samostatné umytí, **d530:** Použití toalety, **d540:** Oblékání, ... a další (dvou-
stupňová klasifikace).

d5401: Svlékání oblečení, **d5403:** Zouvání bot, ... a další (třístupňová klasifikace).

Přehled všech kódů dvou- a třístupňové klasifikace je uveden v českém překladu ICF „*Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví*“, nebo v originále na webových stránkách WHO na adrese:

<http://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>

3. Kvalifikátory kapitol aktivit a participací – d

dxxxx._ _

první kvalifikátor (obtíže ve **výkonu**, závislé na prostředí):

dxxxx.0	žádné , zanedbatelná	0–4%
dxxxx.1	lehké , nepatrná	5–24%
dxxxx.2	střední , mírná, snesitelná	25–49%
dxxxx.3	těžké , vysoká, extrémní	50–95%
dxxxx.4	úplné , totální	96–100%
dxxxx.8	nespecifická	
dxxxx.9	nelze aplikovat	

druhý kvalifikátor (obtíže v **kapacitě**, nezávislé na prostředí):

dxxxx._0	žádné , zanedbatelná	0–4%
dxxxx._1	lehké , nepatrná	5–24%
dxxxx._2	střední , mírná, snesitelná	25–49%
dxxxx._3	těžké , vysoká, extrémní	50–95%
dxxxx._4	úplné , totální	96–100%
dxxxx._8	nespecifická	
dxxxx._9	nelze aplikovat	

Příklad:

d4501.**12** – chůze na dlouhé vzdálenosti, **lehké** obtíže ve výkonu (používá hůl), **střední** obtíže v kapacitě (když nebude k dispozici hůl, budou větší problémy)

d4751.**13** – řízení automobilu, **lehké** obtíže ve výkonu (má automatickou převodovku), **těžké** obtíže v kapacitě (kdyby řídil jiné auto, které nemá automatickou převodovku, budou větší problémy)

4. Faktory prostředí –

e

Jsou to fyzické a sociální faktory a postoje lidí a lokalita kde lidé žijí. Mohou být bariérové (vytvářející překážky) nebo facilitující (usnadňující). Dělí se na pět základních kapitol (e1-e5).

- e1: Produkty a technologie**
- e2: Přírodní prostředí a změny prostředí způsobené člověkem**
- e3: Podpora a vztahy**
- e4: Postoje**
- e5: Služby, systémy a politika**

Každá kapitola obsahuje **konkrétnější definice** daných faktorů prostředí. Ty jsou reprezentovány přidáním dalších dvou čísel ke kódu základní kapitoly (v případě dvoustupňové klasifikace) nebo ještě dalšího čísla (v případě třístupňové klasifikace).

Např. v kapitole e1:

e110: Produkty k osobnímu používání, **e125**: Produkty pro komunikaci, **e140**: Hmotný majetek, ... a další (dvoustupňová klasifikace).

e1100: Potrava, **e1101**: Léky, ... a další (třístupňová klasifikace).

Přehled všech kódů dvoustupňové a třístupňové klasifikace je uveden v českém překladu ICF „*Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví*“, nebo v originále na webových stránkách WHO na adrese:

<http://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>

4. Kvalifikátory kapitol faktorů prostředí –

e

exxxx._ **exxxx+._**

kvalifikátor . (bariéra):

exxxx.0	žádná , zanedbatelná	0–4%
exxxx.1	lehká , nepatrná	5–24%
exxxx.2	střední , mírná, snesitelná	25–49%
exxxx.3	těžká , vysoká, extrémní	50–95%
exxxx.4	úplná , totální	96–100%
exxxx.8	nespecifická	
exxxx.9	nelze aplikovat	

kvalifikátor + (facilitace):

exxxx+0	žádná , zanedbatelná	0–4%
exxxx+1	lehká , nepatrná	5–24%
exxxx+2	střední , mírná, snesitelná	25–49%
exxxx+3	těžká , vysoká, extrémní	50–95%
exxxx+4	úplná , totální	96–100%
exxxx+8	nespecifická	
exxxx+9	nelze aplikovat	

Příklad:

e1152.**3** – **těžká bariéra** týkající se konstrukce budov (bydlí ve druhém patře bez výtahu)

e1101.**4** – **plná facilitace** prostřednictvím léků (např. u kardiaka, kdyby neužíval léky tak může dojít k zástavě srdce)

Příklad praktického užití ICF

Muž, 52 let.

Klasifikace dle ICD:

I42.0 (dilatační kardiomyopatie)

Klasifikace dle ICF:

s4100.288 (srdce, středně těžká nespecifická porucha)

b4552.2 (unavitelnost při cvičení, středně těžká porucha)

b2801.2 (vnímání bolesti na hrudníku, středně těžká porucha)

d450.23 (chůze, středně těžká porucha ve výkonu, těžká porucha v kapacitě)

d4751.13 (řízení automobilu, lehká porucha ve výkonu, těžká porucha v kapacitě)

d510.23 (samostatné mytí, středně těžká porucha ve výkonu, těžká porucha v kapacitě)

e1101+4 (léky, úplná facilitace)

e1152.3 (technologie a konstrukce budov, těžká bariéra)

e310+4 (nejbližší rodina, úplná facilitace)

Podrobnější informace o ICF:

Publikace „**Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví**“

280 stran. Grada, 2009. ISBN: 978-80-247-1587-2.

Přeložili: Prof. MUDr. Jan Pfeiffer, DrSc., Doc. MUDr. Olga Švestková, Ph.D.

Webové stránky WHO (v angličtině)

<http://www.who.int/classifications/icf/en/>

Kompletní přehled všech kódů

<http://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>